



*Petr I. Veliký*

*Kapitolu z Posvátných monster Eduarda Limonova publikujeme coby příspěvek k výkladům počátků evropeizace, resp. modernizace Ruska...*

Vysokánský chlap s úzkými rameny a širokým pasem, jehož tvář zdobí důstojný knír. Malinká hlavička (v tom má můj kamarád Šemjakin úplnou pravdu), tělo hromotluka a mysl ambiciózní až šíleně. Z jeho doby se dochovalo množství dokumentů, takže je možné posoudit, jaký byl doopravdy.

Pro zahraniční diplomaty v Moskvě to byl svérázný syn pluku. Budoucí car se pohyboval mezi cizinci celé dětství. A dobře dělal. Ruský život té doby byl jako stojatá voda v rybníku, hnijící, odporný a zaostalý, úplně jako dnes. A to i život bojarů. Tak to ostatně bývalo odjakživa, že ryba hnije od hlavy, od bojarů, kteří teprve před dvěma sty lety přestali být feudálními bandity, kontrolujícími v čele ozbrojených družin svá hájemství, a najednou seděli a potili se v kožiších ve státní službě: stali se z nich úředníci. Pomlouvali, hádali se, tloustli a kradli. Petr už jako malý kluk utrpěl šok (ve třídě charkovské základní školy č. 8 nám o tom vyprávěla naše vytáhlá zrzavá učitelka, které jsme přezdívali „koště“), když na vlastní oči viděl, jak střelci, pošťvaní bojary, zabili jeho příbuzné, přímo v Kremlu, na carském schodišti a v carských komnatách, takže měl střelcům a bojarům co oplácet. Střelce později přikázal oběsit na zdech Kremlu a Novoděvičího kláštera přímo před oknem komnaty své sestry, carevny Sofie. A bojary ponižoval celý život.

Petr Alexejevič už jako malý kluk jasně a jednou provždy pochopil, že jakýkoli nový stát potřebuje nové lidi. Proto verboval do svých oblíbených „potěšných“ pluků, které si cvičil pro vlastní potěchu, rolnické kluky z vesnic Semjonovka a Preobraženka. Jeho nejlepším přítelem a nejbližším pomocníkem se stal obyčejný kluk Alexaška Menšikov. Kromě toho vzal do svých služeb ohromné množství cizinců. Jeho oblíbeným strýčkem, jemuž nad jiné důvěřoval a vážil si ho, byl Franz Lefort, původem Švýcar, který po dlouhou dobu hrál roli, odpovídající svým významem funkci Velkého vezíra při dvoře sultánově. Vojenská pevnost, v níž teď z vůle náhody píšu tyto řádky, má název Lefortovský hrad. Uvnitř je vybudována do tvaru písmene K, napsaného naležato. Tam, kde se uprostřed hlavní budovy rozvětjuje, sedím v cele číslo 25. Píšu, protože jsem požádal o laskavé svolení a získal jsem milostivý souhlas administrace hradu. Vzpomínám na Franze Leforta. Petr na jeho hrobě plakal a viděl, jak se z jeho smrti radují bojaři, kteří se s ním rádoby přišli rozloučit.

Bez Petra by Rusko zůstalo ani ne Indií, ale jakýmsi nemytým Kašmírem, oblečeným do vypelichaných kožichů. Jenomže on shromáždil kolem sebe všechny, koho Evropa odvrhla a nestihli odjet do Ameriky, dobrodruhy, nájemné žoldáky, bídáky a křiváky, usvědčené lumpy, lháře a kriminálníky. A právě takové lidi potřeboval při budování nového státu: lačné, troufalé, drzé a nesmiřitelné emigranty. Ani jeden současný vládce si nevezme na triko, aby pozval všechen nejhorší evropský lidský odpad a s jeho pomocí začal vytvářet nový státní útvar. Petr použil rovnici, která platí pro všechny revoluce bez výjimky: „Kdo byl ničím, stane se vším.“ A sebral všechny ty, kteří byli nejnicotnější z nicotných.

Rozumí se samo sebou – a cvrlikají si o tom už i vrabci na střeše –, že jezdíval inkognito do Holandska a učil se tam stavět lodě, žil u námořníka a spal ve skříni. Nějakou dobu žil i v Paříži, a dokonce se tam zalíbil místním dámám. Dojem francouzských kavalírů, přijímajících Petrovo ruské velvyslanectví, byl podstatně horší: všechno to byli ožralové, potíživí a patologičtí špindírové. Petrovi tedy nezbývalo nic jiného, než se spolehnout na názory a rady místních, ať už šlo o Francouze, nebo Holanďany. Do konce života zůstal skandalistou, krutým a nemilosrdným podivínem a pijanem, který nebyl schopen se pořádně naučit ani rusky. Ve všech jazycích psal s příšernými chybami, ruštinu nevyjímaje. Petr se musel spolehnout na mínění domorodců a jezdil se – jak by se řeklo dnes – seznamovat s novými technologiemi. *Aby potom, až vybuduje vlastní mocnost, mohl s pomocí těchto technologií vítězit nad svými učiteli, vyvíjet tlak na Západ a zmenšovat jeho území tím, že ho z východu naplní Východem.* Kromě toho tlačit na Turecko a snažit se odkrojit kousek z jeho území. Zkrátka brát si všechno, co, jak se říká, zůstane ležet ladem.

Ještě jednou si to zopakujme, abychom si to všichni zapsali za uši: K vybudování nového státu jsou pokaždé nutně potřeba úplně noví lidé. Proto dosáhl úspěchu Petr a proto byl úspěšný i Lenin, protože nabrali nové, a ne staré lidi. Když se nově naverbovaný poddaný nehodil, Petr ho nemilosrdně vyhnal. Mnozí se ale hodili, bojovali a pracovali chabře, osvědčili se a vybojovali si osud. Nevybíral si podle toho, kdo kde se narodil a jestli je z urozeného rodu, ale podle jeho energie, síly, vůle a profesionality.

Odporná Moskva a odporná ruská realita, symbolizované zarostlými tvářemi, bídou, ušmudlanými kožešinovými čepicemi a kožichy, potem, smradem a bahnem, celá ta nezměnitelná širá Rus se Petrovi zhnusila velice rychle. Sám si po evropsku holil tváře, stříhal bojarům jejich vousiska a nakonec zavrhl celou Moskvu a založil Petrohrad – město svých snů. Po holandském vzoru, jen lepší a majestátnější.

Jelikož jsem byl v Amsterdamu nejednou, dokážu to posoudit. Jaký to musel být ohromný pocit, založit metropoli nového státu v roce 1703 na čerstvém mořském vzduchu, u řeky, a jaké to muselo být potěšení o dvacet let později sledovat, jak se rozrostla! Tím, že vybudoval nové hlavní město v nejzápadnějším cípu impéria, skončil jednou provždy s tlustou babiznou Moskvou, s onou starou bojarkou s velkým zadkem. Petr I. je náš první Čadajev, jen byl mnohem větší nihilista a strašlivější popírač všeho. Jak jsme už vysvětlili, ze všeho nejvíc nenáviděl bojarů a střelce, ty zarostlé tlamy s vyceněnými zuby, s jakou slastí jim sekyrou vlastnoručně lámal vazy! Proto se mu také všechno výborně podařilo a prostřednictvím své carské revoluce dokázal poevropštit Rusko. A byla to skutečně ta nejopravdovější revoluce.

V roce 1991 se Rusko připíralo strachy, nedokázalo se rozhodnout pozvat nové lidi, chvílku je sice vábilo, pak se ale leklo a vystrnadilo je. Potřebovali jsme krvavou liberálně-demokratickou revoluci, ale demokraté místo toho vystrkali dopředu člena ústředního výboru komunistické strany Sovětského svazu Jelcina, který měl svrchu ruskou trikoloru, ale uvnitř a zespodu zůstal růžovým komunistickým papalášem, a schovali se za něj. V důsledku toho v sobě ruská demokracie od samého počátku nesla všechny bolesti a temná dědictví starého režimu, Jelcinův následník Putin přímo a nezakrytě restauroval sovětskou moc a rozdělil si ji s oblíbenými oligarchy. Ty neoblíbené a jinak myslící vypudil. Nový stát se vybudovat nepodařilo, to jen staré kádry zrestaurovaly starý svět. Odvozený svět. Dočasný a prozatímní svět. Odporný svou nepůvodností. A ruská demokracie posla na úbytě vlastní nemohoucnosti.

Petr začínal svůj den za rozbřesku. Sklenka vodky a pořádná kvašená okurka ze soudku – to byla jeho ranní rozcvička. Nakroutil si knír, zakouřil dýmku a vydal se buď na koni, nebo v kočáře zkontrolovat, jak pokračuje stavba budov, která se nesměla zastavit ani na chvílku. Po Anně Monsové si našel milenku, livonskou rolnici Kateřinu, takovou napůl Evropanku z Pobaltí v pletených ponožkách, a vzal si ji za ženu. Všichni ho zrazovali, žena, syn Alexej i Anna Monsová. Po Petrově smrti se Kateřina stala carevnou pod jménem Kateřina I. Její pravou rukou, ne přímo regentem, ale vlivným rádcem a ochráncem byl Alexej Menšikov. Ten kdysi Kateřině zachránil život, když ji vytáhl zpod kol vojenského vozu, ale přenechal ji Petrovi. Ani Kateřina I. ani Menšikov bohužel nebyli schopni Petra nahradit, a to ani částečně. Petr byl mimořádný pracant a *workoholik*.

Petr I. byl vyvrhelem z celého zástupu zarostlých, plešatých, slabých a nicotných carů Romanovců, byl anomálním zjevem. Ruští starověrci ho dodnes považují za Antikrista. Ale co přinesl Rusku rozkol, kromě tvrdohlavého protopopa Avvakuma a extravagantních kupců – starověrců, kteří ze msty Romanovcům financovali bolševiky (Savva Morozov)? Nic ve srovnání s tím, co dal Rusku Petr. Není nejmenších pochyb, že *kdyby se neuskutečnila Petrova krutá a nelítostná revoluce, Rusko by uvadlo, zesláblo a zemřelo na prašivinu, smísilo by se s ostatními knížectvími a upadlo na úroveň nějaké Tuvy*. Díky jakýmsi zázračným proteinům nebo proto, že se šťastně zapřel o nějaké nuklidy, nebo z nějakého jiného důvodu, Petr každopádně vyplul z matčiných útroby *výrazně odlišný* než všichni jeho degenerovaní příbuzní z rodu Romanovců. Není ani příliš důležité, jakou revoluci Petr I. vlastně provedl, jestli evropskou, nebo asijskou, důležité je, že *revoluce učinila Rusko mocným*. Pohřbil starou zatuchlou Rus s velkou řítí a za to mu ode mne jako od nacionálního bolševika patří velké poděkování. Je ale pravda, že ona, ta s tím ohromným zadkem, se vrací v každém století znovu a znovu, a teprve potom Rusko znovu pocítí, že potřebuje zase nějakého výjimečného Petra. V roce 1917 se objevil pod jménem Lenin. A přijde znovu. A sním i zuřiví marginálové-cizinci, básníci a blázni. „Raklové, šílenci, trhání!“

Více: Eduard Limonov – *Posvátná monstra*.